

Передплата

«РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
за пів рік . . . 20 кор.
за рік . . . 40 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 170 кор.

За границею:

пів рік . . . 16 рублів
або 36 франків
за рік . . . 32 рублів
або 72 франків
Подвинок число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дзямбровського (Хорунщини). Експедиція місцевна в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсіланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Можливість державного пересилена.

(X) Кн. Гогенльогє подав ся з цілим міністерством о відпустку і Корона згодила ся на се. Виявило ся при сій нагоді виразнійше, як коли небудь, що державний керманіч, котрий хоче рішучо і чесно постояти за свій погляд і своє переконанє, мусить упасти жертвою. Вже обнимаючи керму державну, відчував се кн. Гогенльогє, що внутрішні труднощі і перепони не віщують єго керманю довшого житя, але сподівав ся, що всеж таки поведе ся єму перевести виборчу реформу і тим пославити державу на нових основах. Тимчасом удар вийшов, як се нераз уже бувало, з Угорщини, котрий повалив не лише міністра президента, але ціле міністерство. Упадок кн. Гогенльогє і цілого міністерства не є се однак єго особистим пораженєм, але політичним пораженєм Австрії, над котрою могутна і горда тепер Угорщина віднесла велику побіду.

Кн. Гогенльогє не мав спромоги відвернути се пораженє, бо вже переговори з представниками коаліції, котрі довели до покликаня «великого міністерства», були зародом сего спору, який мусів виринути поміж Австрією а Угорщиною. Розходило ся о те, щоби зберегти спільність австро-угорської армії і за се зроблено Угорщині уступку що до економічної окремішности. За кількадесять

слів малярської коменди пожертвовано отже спільну цлову тарифу і цлово-торговий союз, на що австрийський міністер-президент не міг згодити ся і тому був приневолений уступити. Єго пораженє є також великим пораженєм Австрії.

Тепер бо розходить ся вже не лише о те, що Угорщина буде мати свою окрему цлову тарифу, що буде з заграничними державами заключати окремо договори, що й з Австрією замість цлово-торгового союзу заключить договор торговий, начеб з якою чужою державою. Тепер отже захитана зовсім віра в можливість спільности сих двох держав, що злучені в одну монархію, коли Угорщина, не оглядаючи ся на Австрію, поступає совсім самостійно і доводить до подій, котрі так живо доторкують ся інтересів сеї половини монархії. Нема отже сумніву, що поміж обидвома державами повстала велика пропасть і що Австрія буде також приневолена висувати із сего відповідні послїдовности.

Тепер виявило ся наглядно, що всякі запоруки давані угорским соймом, не мають ніякої стійности, а Австрія яко держава не може довше опирати ся на на таких хитких і непевних відносинах, бо не треба заманювати ся тим, що би і спільність армії була на довгий час обезпечена. Скоро верховодні тепер угорські независимці уладять собі підвалини до економічної самостійности і окремішности, сягнуть жадібною рукою і по інші уступки.

На се повинна Австрія бути приготована і було би великою хобою, наколиб тепер знов послугувано ся §-ом 14, щоби полагоджувати державні справи. Якнебудь недовге вже жите суджено теперішній посольській палаті, не сумніваємо ся, що она стане рішучо проти малярських жадоб і подумає про обезпеченє інтересів народів поселених в Австрії. Нині очевидно нема вже мови про австро-угорську угоду, але Австрія повинна обдумати, як обезпечити ся економічно проти Угорщини. Отже ухвалене цлової тарифи австрийської булоб першою задачею в тім напрямі, а крім того і уладженє відносин що до вкладів на спільні державні потреби і заключенє торгових договорів з балканьскими державами.

Нема сумніву, що переходове правительство, яке імовірно обійме керму державну, не може і в спадщині по бар. Гавчу і кн. Гогенльогє вицеркнути із своєї програми виборчої реформи, наколи не має дійти в Австрії до поважних наслідків. Було би великою хобою сего переходового правительства, наколиб оно думало без державної ради полагоджувати справи §-ом 14-им. На всякий спосіб упадок кн. Гогенльогє викликав важке пересиленє в Австрії, котре може довести до ще поважнійшого пересилена в цілій монархії.

Із Кольосою Флявія.

Путнику, бачиш, диви ся, стань!
памятник слави, хвиль шалу, мук;
можні шалїли; крови слїд, глянє;
гинув невольник із друга рук!

Страх погадати.

Сильний син пущі, король звїр, лев
пута тут двигав; в страху тремтів;
в цезаря розказ шалів як біс;
в кусні врага він шарпав і дер!

Сам згинув марно.

Стогне земля і чути зойк;
нині ще жертва ступає в скон;
радощі чуєш, предсмертний йойк,
хіхот опаслих бридких жінок.

Хай пропадає!

Тиснуть ся можні до стїн царю;
чемненько правлять, як слїд брехню
в цезаря ухо; пів бог він є;
Сила мине ся!

Чуєш проклони; і цезар, сьвіт
склятий до крихти; така судьба
можних царів всїх; із кровю пїт
мучених, битих, мов грїм ярма.

Певно вас влучить.

Неба «Fortuna» і вас звалить;
чути вже рокїт підземних сил;
Зевес в недовзі начне греміть;
лютих бог правди зітре на пил;

Кайте ся діла.

Цезар слїпий вже; стоїть глухий,
слова не мовить; борби він жде;
місце лиш грїв; став ся німий;
нерви горячка палить, трясе.

Знак велів дати. —

Громами збив ся під небо крик;
тисячні груди в одну всі мить
«хай жие цезар» ревнули враз;
відгомон слова богів затряс,
сплячих у щастю?

Гуком понїс ся і звїрський рик;
мешканці пущі на попис йдуть;

з паці їм пре ся скажений сик;
мусить раб вмерти; всі смерти ждуть.

Пир вже зачав ся!

Кровця тепленька красить пісок;
радість загальна, сконав гельот;
зубом звїрюка роздерла грудь;
сама житем лиш платить свій труд;
в сконї дружить ся!

Знова лунає розпуки звук;
в смерть всі ідучі кленуть царя;
сьміх, радість чуєш із смертних мук;
хвилю треває страшна борня,
Жертва конає!

Мури предвічні, ви бідні днесь мури;
Дії закляті ви криєте в собі.
Бодай і не снились нікому сі дії!
Доц й сонця спека вже вас почорнили;
Мохом покрив вас біг невпинний;
Злидні буденні вже цілість надгризли;
Слово скажіте, що бачили в сьвітї?
Тихо мов в гробі.

Самозванче засіданє в державній раді.

Мимо сего, що президент палати гр. Фетер відкликав засіданє, послі явил ся майже в комплеті в парламентарнім будинку і в кульоарах обговорили живо створену кабінетовим пересилєнем ситуацію. Загально роблено закид президентови, що безправно відкликав заповіджене вже засіданє та що оно мусить відбутися в як найкоротшім часі. О год 11. котрийсь з послів кинув гадку, щоби відбутися зараз засіданє. Почали скликувати послів до салі нарад. Дехто кинув ся до електричних дзвінків, але сі вже заздальєгидь були вилучені. Тоді пос. Шумаєр забрав дзвінок з котроїсь комісійної салі і почав дзвонити ним по кульоарах, скликуючи послів. Деякі з них приглядали ся тільки через двері сему імпровізованому засіданю; в салі зібрало ся коло 100 послів. Предсідателем вибрано пос. Прада, а секретарями пп. Герольда, Шурля і Романчука.

Пос. Пернерсторфер признає відкликанє засіданя нелегальним і вносить, щоби президия нинішного посольского засіданя удала ся до президента палати з жаданєм, щоби зараз відбуло ся засіданє палати. Пос. Шенерер вносить, щоби евентуально засіданє відбуло ся завтра о год 11. з тим самим дневним порядком. Пос. Штайнер повідомлює, що християнсько-соціальний клуб займає ся вже поступком гр. Фетера.

По перерві, в якій президия засіданя удала ся до гр. Фетера, отворено наново засіданє о год 1. в полудне. Пос. Праде повідомив зібраних, що гр. Фетер заявив єму, що відкликав засіданє внаслідок димісії кн. Гогенльога, бо палата не може відбувати засідань без одвічального правительства.

На се піднесли ся оклики: Се скандал! Засіданє повинно відбутися! Пос. Праде старає ся успокоїти послів, щоби не викликувати конфлікту з правительством і повідомлює, що саме відбуває ся конференція провідників клубів, яка займає ся сею справою. Пос. Шенерер

Місяць небесний днесь в горю над
[вами,
Кидає лучі, щоб вас оживити.
Сумно глядить він, лиш оком лю-
[бови.
Дивної хвали він сьвідок ще нині;
Смерть вашу видів, пониженє бачив,
Пімсту над вами руки чоловіка...
Молотом смерти підвалину зрушив.
Судьбу вашу плаче!

Тепер буйний бодак росте;
Де цезар пан престол свій мав.
Тернина ось житєм цвиге,
Де цар сьміявсь, де раб конав.

Тиша довкола!

Де лев сидів, гніздить ся щур,
Де блеск мигтів, пуста діра.
Вже час валить так гордий мур;
А старість лиш твоя краса,
Згадує горе!

Т. Рак.

вносить висказати гр. Фетерови вотум недовіря. Пос. Праде радить ліпше не голосувати над сим внесєнем. Внесенє Шенерера відкинено і на сім закінчено засіданє.

Сторонництва супротив ситуації.

Нагла і незвичайно важна зміна в ситуації заставила всі сторонництва заняти тверде становиско супротив розгріваючих ся подій.

Соціально-демократичний союз ухвалив на засіданю вівзвати всі інші сторонництва, щоби пригадали президентови палати обовязок скликаня нелегально відкликаного засіданя. Німецко-постунова партія висказала признає, що найшло ся австрійське правительство, яке рішило ся твердо остоювати австрійські інтереси супротив Угорщини і заразом висказано жаль, що стало ся се з нещасливим вислідком. Порішено порозуміти ся з іншими сторонництвами що до будучого становиска делегатів в спільних делегациях і поручено голові постарати ся, щоби відбула ся конференція провідників клубів задля скликаня посольской палати.

Клуб центра висказав признає правительству за остою супротив Угорщини і вівзав кожде будуче правительство до такого рішучого опору против змагань Мадярів, намірених до односторонної зміни спільних справ, бо постійна уступчивість наражає Австрию на страти, підкопує повагу Корони, ослаблює династичні почуваня населєня і мостить дорогу антипатриотичним і антидинастичним агітациям. Клуб висказує надію, що палата послів відкине на бік всякі спори, щоби односторонно станути до оборони прав нашої части монархії супротив Угорщини, для відпертя тих жадань, які загрожують економічному добру, коли не єствованю держави взагалі. Вкінци клуб застерігає ся против яких небудь змін спільних справ обох половин монархії без згоди або против волі австрійского парламенту.

Християнсько-соціальний клуб уповажнив свого презеса др. Люєгера заявити ся за резолюцією, запропонованю на конференції провідників клубів і ухвалив з всякою беззглядністю поборювати кожде правительство, яке згодило би ся з жаданєм Мадярів, а вкінци порішив доти, доки не стане зірваний пакт з угорским президентом міністрів, не ухвалити ані рекрута, ані сотика на спільні видатки. Німецка народна партія запротестувала против виключєня австрійской легіслятиви від унормованя спільних справ і заявила, що коли нема спільних цлових поборів, то повинні спільні видатки покривати ся сумами в відношеню до скількості населєня. Колиб се не мало наступити, народна партія заповідє зложенє делегацийних мандатів, а вкінци висказує жаль з причини уступленя кн. Гогенльоге. Молодоческий клуб в виду поважної ситуації признає свою парламентарну комісію неустаючою, поручив голові порозуміти ся з іншими

ческими і славянськими сторонництвами що до дальшого поведєня, а евентуального зложеня делегацийних мандатів, які ухвалено зложити доперва в разі наглого відрочєня державної ради.

Відтак відбуло ся засіданє провідників клубів. Гр. Фетер не прибув на сю конференцію, тож вислано до него депутацию з жаданєм, щоби на завтра скликав засіданє. Гр. Фетер довго опирав ся сему жаданю, вкінци згодив ся скликати засіданє на завтра. — Конференція вибрала редакційну комісію з 38 членів для зредагованя наглого внесєня з жаданєм виясненя ситуації. Ся комісія зібрала ся о год 5 по полудни і на внесенє пос. Катрайна ухвалила ось яку резолюцію: »Висока палата зволить ухвалити: палата послів протестує рішучо против сего, щоби законно оголошена тарифа цлова і окуплений великими жертвами економічної натури сеї части монархії правний стан, стали змінені односторонно поступком Угорщини без згоди державної ради. Палата послів висказує рішучо надію, що державній раді не стане унеможливлєним через відрочєнє єї в такій критичній хвилі остоювати права парламенту та інтересів країв і королівств, репрезентованих в державній раді. — Се внесенє має бути трактованє зі всіма в § 42 передвидженними скорочєнями.«

На вечірнім засіданю конференції провідників клубів ухвалено внести сю резолюцію на нинішнім засіданю палати послів яко нагле внесенє, підписанє всіма провідниками клубів. Провідник пос. Катрайн промовить яко внескодавєць. Що до зложеня делегацийних мандатів не ухвалено на конференції жадного рішеня, а полишено се децизіні поодиноких клубів.

З угорского сойму.

На останку засіданя президент посольской палати Юст повідомив про скликанє делегаций до Відня на день 9. червня і зарядив на слідуєчє засіданє вибір делегаций. Відтак заяв слово президент кабинету др. Векерле і розвинув програму правительства.

Члени кабинету — заявив др. Векерле — обняли правліне тільки задля ратованя конституції через привєрненє легального ладу. Першим завданєм кабинету буде управильненє бюджету, справа контингенту рекрута і фінансова умова з Хорватією, а дальше заведєнє загального права голосованя і реформа виборчої ординації після громад і з новим поділом виборчих округів. Що до внутрішньої політики правительство в области шкільництва не думає удержавлювати всеї науки, щоби не ставити забори культурному розвоєви інших народностей на Угорщині при захованю угорскої державної ідеї (гучні опієски). На поли справедливости буде дальше вести ся кодифікація цивільних і карних прав. В рільництві правительство буде підпорати менших земельних властителів і переведе віддовженє землі; в промислі правительство буде відпомагати краві творчі сили а міністер торговлі предложить в тім напрямі свій проєкт. Управильненє публичних достав, забезпечєнє робітників на випадок старости і неспосібности до праці, реформа податків унеможливлєюча єствованє меншим промисловцям, управильненє валюти, корисне заключєнє торговельних трактатів з Австрією, а вкінци заведєнє самостійної цлової тарифи, яку вже правительство предложило палаті —

є дальшими етапами правительства до економічного підвигнення угорської держави. В справі Хорвації видано розпорядженя, щоби зеліничий персонал в Хорвації супротив публіки уживав хорвацкої мови. На підставі сеї програми просить др. Векерле о підширане правительства. (Гучні оплески).

В дискусії угорські послы Талі, Шель, Раковски іменем своїх сторонництв висказали повну солідарність з правительством, а противно Румун Маню, Словак Годжа заявили ся невдоволеними з неясної декларації правительства так в національній справі, як і в справі виборчої реформи. Представитель Хорватів єпископ Дрогобицький заявив іменем хорвацких послів довіряє до правительства, яке они будуть підпирати. На сїм покінчено дискусію. Дальше правительство внесло багато важних предлог, а іменно: бюджетову провізорию до кінця липня; автономічну плову тарифу; проєкт закона в справі заграничних трактатів; внесенє апробованя заключених дня 12. марця в дорозі розпорядженя трактатів з Німеччиною, Італією, Швайцарією, Росією і Болгарією; ветеринарний конвенцію з Німеччиною; закон про контингент рекрута; внесенє що до знесеня стану ex lex. Се послідне внесенє просив др. Векерле з огляду на ситуацію взяти зараз під наради, на що палата і згодила ся. На сїм закінчено наради; слідує засіданє нині.

О год. 4 по полудни відбуло ся засіданє палати магнатів, де президент міністрів др. Векерле виіс сю саму програму, яку прийнято оплесками; відтак доконано вибору членів делегації.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-зат.: Теодора; римо-кат.: Петронелі, Анг. — В п'ятницю: руско-кат.: Патрікія; римо-кат.: Нікодима.

— **III. заг. збори тов. „Красвий Союз ревізійний у Львові“** відбули ся дня 16. с. м. при участі відпоручників 45 союзних товариств. Провід обняв заступник голови „Союза“ др. Федак. Сконстатувавши приписаний статуту комплет, подав председатель огляд діяльності товариства за 1905 р., вазначуючи в нїм: 1) розвиток стоваришень господарских на статуті „Руского Народного Дому“, виданого „Просвітою“ і „Союзом“; 2) корисний загальний вислід переведених у 1905 році 67 ревізій, — та заявляючи, що справа ненсийного статута для урядників союзних стоваришень на разі не могла бути трактована тому, що ся справа як раз тепер переходить законодатну парламентарну дорогу, а перед покінченєм її полагженє справи є неможливе. Вкінци подав председатель до відома зборів, що Красвий банк підвіс кредит для стоваришень до загальної суми 10 мільонів корон і зніс від 1. липня 1906 кредит посередній, а за те піднесе відповідно кредит безпосередній. В полагженю I-ої точки дневного порядку прийняли збори без дискусії до відома відчитаний секретарем зборів п. Ом. Саввичем протокол попередних загальних зборів. До II-ої і III-ої точки порядку дневного рішили збори на внесенє дра Льонгина Озаркевича приступити без читаня звітів відразу до дискусії над ними з огляду на те, що названі звіти розіслані були членам перед зборами друковані. В дискусії над сими точками домагає ся повновласник „Ризниці“ директор о. Рабій, з огляду на за високі для Союза ревізійного кошти видавництва, обмежити „Економіста“ до 6 аркушів друку на рік, а по переведеній дискусії о. Рабій модифікуючи своє первісне домаганє, висказує бажанє: 1) щоби завізвати стоваришень до присиланя платних оповіщєнь до „Економіста“, 2) щоби в „Економісті“ поміщати фахові інформації і поучєня для союзних стоваришень, та 3) щоби в нїм завести місячні або що найменше чвертьрічні перегля-

ди руху в союзних стоваришень. По поясненю, уділенім редактором „Економіста“, дир. К. Паньківским, збори ухвалили, щоби видавництво „Економіста“ в відповідних напрямах, розширити, а ревізії як найчастійше переводити, та прийняли до відомости звіт з діяльності стоваришень за 1905 р. та звіт касовий. До IV-ої точки дневного порядку др. Кормош реферувє прелімінар на 1906 рік з доходами в квоті 7480 К, 58 сот, з розходами в квоті 6620 К, і надвишкою доходів в квоті 860 К, 58 сот. Референт ставить внесенє на прийняте предложеного прелімінаря до відомости та на полишенє висоти вкладок членських від усіх стоваришень на 1906 рік в дотеперішнім відношеню і висоті, то є стоваришень кредитові мають оплачувати як вкладку за рік 1906 по 50 сот. від кожного тисяча позичок, вказаних в білянсі за рік 1905., а некредитові 2 процент від зиску вказаного в білянсі за рік 1905, з тим, що мінімум вкладки виносить 40 К, а максимум 600 К. Збори приймають внесенє референта, з поправкою, що стоваришенья некредитові мають платити 3% від чистого білянсового зиску замість дотеперішого 2 процент.

Приступаючи до V-ої точки дневного, порядку, заряджує председатель голосованє над вибором голови Товариства і дванацяти членів ради; на скрутаторів покликав председатель о. Рабій і п. Загаєвича. Збори приймають до відомости вислід голосованя: головою вибраний всіма голосами (34) др. Кость Левицький; членами ради: др. Стефан Федак др. Ярослав Кулачковский, дир. Василь Нагірний, др. Микола Шухевич, Микола Заячківский, др. Теофіль Кормош, др. Евген Олєсницький, дир. Кость Паньківский, др. Іван Дрогомирецький, о. Алек. Темницький, др. Льонг. Озаркевич — кождий 34 голосами — та дир. Александр Сероічковский (33 голосами).

При точці „внесенє“ поставив др. Кунців внесенє, щоби молоді стоваришенья на протяг п'ятьох літ звільнити від членської вкладки, та щоби вкладки членські обчислювано в прогресивний спосіб, відповідно до доходів даного стоваришенья. Проти сих внесенє заявляють ся др. Кормош і др. Кульчицький, почім збори відкинули оба внесенє всіма голосами проти трох. Відтак забирав голос др. Кульчицький, а вкінци о. Бабій ставить отсею резолюцію: „Зваживши, що житєвий інтерес руского народа без ріжницї партий поглядів і переконань лежить в асоціяції і розвитку на поли економічнім, збори повновласників союзних товариств взивають усі рускі заробкові і господарскі стоваришенья, щоби без ріжницї партий вступали в члени „Красвого Союза ревізійного“ у Львові, підперли себе взаїмно в своїм розвитку та старали ся, щоби вкінци серед нашего народа ширила ся ідея економічної асоціяції“. Резолюцію ухвалено. На сїм збори покінчили ся.

— **В справі замаху на о. Митрополита** шкільні власти закінчили слідство і укарали ученика Бачиньского, котрий кинув камінь, прогнанєм з гімназії, а двох учеників-кацапиків 16-годинним арештом. Сей легкий вимір кари належить завдячити звісним стараням Є. Експ. Митрополита Шептицького у дирекцій дотичних гімназій через о. крил. Чапельского.

— **Зїзд товаришів-учителів**, які перед 10 роками се є в 1896. р. укінчили львівську семінарію учит. — відбуде ся дня 4. червня. Товариші збирають ся о год. 7½ рано в семінарній муж. ул. Каліча ч. 5, де одержуть програму. Зголошувати ся до т. Т. Кубраковича ул. Зелена ч. 34 Б.

— **Пожари від громів.** Вчерашнього дня ударив грім в хату одного з селян в Соکیلниках коло Львова і запалив ту і сусідну хату. Пожарна сторожа зі Львова уратувала ледви один зруб хати. — Сего року донесено вже про кільканайцять пожарів від грому, хотяй ледви від двох місяців настало тепло. Як показало ся при посліднім пожарі, грім не перебирав в предметах, в які бє. Доми положені

на низині, окружені горбами, є так само наражені на удари громів, як високо стоячі дома або дерева. Висновок з сего звичайний, про який не перший раз згадує ся, що кождий будинок повинен бути забезпечений в „Дністрі“. Обовязок агітованя між нашим консервативним селянством за забезпечуванєм своїх домів не повинен лежати лише на агентах „Дістра“, але на всіх кругах, котрі носять імя інтелігенції і уходять за діяльних або тихих патріотів. Не досить устроїти політичне віче і вислати селянина до Прус на роботу, але треба єго освідомлювати у всіх напрямах та забезпечити єму від страти вперед то, що має. Бо може скласти ся така іронія, як стало ся недавно в одній мазурскій колонії (в Соکیلниках) коло Львова: По пожарі показало ся, що в тім розагітованім і освідомленім селі ледви шеста частина погорільців була забезпечена від огню. Про закладанє пожарних „Соколів“ по селах злишно і згадувати. В тім напрямі проявив ся справді живійший рух, бо, після наших інформацій, сего року засновано вже 42 нових пож. філій „Сокола“, а разом з попередними є всіх тих філій 284.

— **Виборча реформа для м. Чернівців.** Справу міської виборчої реформи для Чернівців — як звідтам доносять — передискутує тепер окрема комісія, зложена із дєяти радних, які по двох заступають усіх п'ять народів, що заселяють Чернівці. Із Русинів входять до неї наград. Вол. Ясеницький і др. Кость Клим, який є заст. голови комісії. Поки що всі члени комісії з вїтмом Німців, які хотять задержити систему куріяльну, заявили ся за загальним голосованєм; ходить тільки о установленє способу вибору і поділу виборчих округів. Після переписи із р. 1900 живе в Чернівцях 20.400 Жидів, 13.676 Німців, 12.230 Русинів, 9.400 Волохів і 8.601 Поляків, а з того числа на саме середмістє припадає 18.600 Жидів, 9048 Русинів, 7688 Німців, 7097 Поляків і 2960 Волохів; решта населєня живе на передмістях. Вже із сего чисельного зіставленя виходить, як важна є ся справа для Русинів, які до тепер як на сьміх мають всего двох своїх заступників в раді.

— **Приготовляючий курс до вступного іспиту до німецької гімназії в Бродях** відбуде ся в рускій бурсі в Бродях від дня 1. червня с. р. безплатно. Мешканя і харчу не буде давати ся. Зголошуватись у катехита о. Глібовицького.

— **Хребовий зціп.** Із Станиславова доносять, що там ширять ся пошесть хребового зціпу (meningitis). В послідних днях померли на ту пошесть учениця I кл. вид. школи Стебельска (12-літна), учен. II кл. вид. шк. Кляра Постівни (13-л.) і абітурієнтка Стефанія Електоровичівна (19-літна).

— **Тристалітні роковини** уродив великого мистця-маляра Рембранта будуть обходити Голяндці в липни с. р. в Амстердамі. Головною точкою буде отворенє нової салі в Музею званім Rijksmuseum, в котрій уставлять найславнійший твір Рембранта п. з. Nachtwache (в дійсности представляє образ похід веселого гуртка стрільців з темної сїни на ясне світло. Аж тепер одержить сей образ відповідне місце, так що буде мав не горішне світло, лиш бічне. Се відповідає інтенції мистця і аж тоді виступить вповні цілий чар красок.

— **Конець Одисеї.** Жінка пона Гапона надіслала до „XX. Вѣк-а“ лист, в котрім стверджує смерть свого мужа і просить, аби той справи більше не рухано.

Телеграми

в дня 30. мая 1906.

Відень. Наяішнє засіданє палати послів вельми численне. Гр. Фетер зложив заяву, що вчерашнє засіданє відкликав лише з огляду на міністерське пересилєнє, а не з инших яких причин.

Fremdenblatt доносить, що нині буде у цесаря на послуханю дол.-австр. намісник гр. Кільмансег.

Прага. Prager Tgbl. доносить з Відня, що в пересиленю готується зворот, якого ніхто не передбачував. Велику сензацію викликала подія, що наслідника престолоа архієв. Франца Фердинанда відкликано з дороги до Мадриту, куда їхав на весіле іспанського короля.

Рим. Новий кабінет міністрів вже утворений. Президию і внутрішні справи обняв Джіоліті, а заграничні справи Тітоні.

Петербург. Царским указом покликано на 1906. р. 489.000 рекрутів до військової служби.

Берлін. З Петербурга доносять, що цілий кабінет Горемікіна уступити, бо цар не хоче розв'язувати думи. Наслідником Горемікіна буде Шипов.

Матеріали до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Листи б. секційного шефа Едварда Гневоша до посла Ол. Барвіньського.

(Конець).

Же поволаана ustawa krajowa nie zgadza się z obowiązującymi ustawami zasadniczymi, nie potrzebują bliżej objaśniać, mianowicie, że postanowienia jej nie zgadzają się z równoprawieniem Rusinów, wyrażonym w art. XIX. ustawy o prawach obywateli — niemniej z obowiązkiem rządu przestrzegania tych ustaw. Ustawa krajowa nie jest w zgodności z ustawą zasadniczą o władzy państwowej (Regierungsgewalt) i o zakresie Rady państwa co do rozporządzania funduszami państwowymi. W oczym musi wpaść każdemu bezstronnemu postanowienie, które radzie powiatowej daje tak daleko idący wpływ na sprawę połączoną z dobrem ogólnym, państwowym i dotyczącą rozporządzenia funduszem państwowym.

Czy rzeczywiście można tu, jak to poseł Madejski w Sejmie uczynił, zastosować zasadę trwania i o ważności ustawy specjalnej, wobec ustawy ogólnej, zwłaszcza, jeżeli ta jest podstawą ustroju państwowego, stanowi większą część integralną konstytucji? P. Madejski już pierw ze mną, w biurze u mnie rozważał kwestję prawomocności ustawy kraj. i zgadzał się ze mną. Przejdź Pan rozprawę — historję utworzenia samoistnego gimnazjum ruskiego (nie myślę się?) w Przemyślu, które jest pierwszem w kraju. — Sejm nie był stałego przekonania o ważności dalszej ustawy kraj., dlatego powziął uchwałę „aut. aut.“. — Jeżeli uchwała ustawy ważna, to rząd przedłoży do sankcyi projekt ustawy, przeciwnie zaś uchwalona rezolucya posłuży rządowi za podstawę do utworzenia gimnazjum, ale i w tym przypadku Sejm okaże współdziałanie utworzenia gimnazjum w Przemyślu, było jednym punktem ugody z Rusinami rządu krajowego, i przewodców polskich, więc ci musieli dotrzymać słowa. — Rząd centralny unikał rozstrzygnięcia zasadniczego, korzystał bez względu na formę, z zgodzenia się Sejmu na gimnazjum i tak wyrobił pozwolenie Cesarza na wstawienie do budżetu wydatków, i ogłoszenie ukształcenia nowego zakładu szkolnego. Nie wchodzi w pytanie, czy takie cesarskie upoważnienie, wstawienia do budżetu wydatku — tem samem przez ustawę finansową, która jest tylko na rok, z stanowiska konstytucyjnego jest podstawą zapewniającą istnienie zakładu, którego koszt nie na rok, lecz na czas dłuższy mają stałe obciążać skarb? Politycy polsko-galicyscy, gdzie trzeba, cenią art. XIX. ust. zas., ale gdzie im wygodniej, odwołują się na specjalną ustawę krajową, chociażby nadwierała ustawy zasadnicze. Ale i rząd dla spokoju miłego unika zasadniczego, energicznego działania — tak działają w ogóle wszystkie stronnictwa. Militarizm górą! bowiem dopuszcza targ!

Kto otworzył targowi wrota wstępu na pole polityczne w austrijackim państwie? Tę trafikę rozpoczął? Jako poseł, możesz pan wglądnać w protokoły posiedzeń wydziału konstytucyjnego Rady państwa z r. 1867. Znajdziesz Pan, że p. Zyblikiewicz pierwszy otwarcie wygłosił rządowi zasadę: „daj abyś dostał“ „do ut des“ i Koło polskie skorzystało z tego, iż rządowi zależało na uchwaleniu

ustaw regulujących prawno państwowy stosunek Węgier do Austrii — i postawiło petita tego, co ma stanowić „des“ rządu. W ten czas Koło uzyskało Regulamin Rady szkolnej kraj. rozporządzenie cesarskie względem języka polskiego jako urzędowego, które jednak dopiero później — po uchwaleniu ustaw zasadniczych ogłoszonym zostało. Przed tem nastąpiła sankcyja powołanej ustawy krajowej. Ministerium długo wahało się uchwalony przez Sejm projekt tej ustawy poddać cesarskiemu zatwierdzeniu. Ze ustawa ta nie była ułożoną i uchwaloną w dobrem dla Rusinów usposobieniu, nie potrzebnym jest przedstawiać, a przebieg w zastosowaniu jej — stwierdza to. Jak prawie niemożliwa była i jest uchwała przychylna Rusinom — Rady powiatowej, jak smutne dla Rusinów było otwarcie w Przemyślu klas paralelnych wedle postanowienia tej ustawy — poucza doświadczenie. Historia gimnazjum przemyskiego jest wielce pouczającą.

Ciekawe jest zapatrywanie posła profesora Głabińskiego na wartość rozporządzeń cesarskich, które wprowadziło Radę szkolną kraj. i język polski do urzędów. Takowe mają być quasi pacta conventa między Cesarzem a Galicyą?! Czy Austrija ma zostać pactami uszczęśliwioną? Ustawa o języku wprowadziła wprawdzie do służby urzędowej wewnętrznej język polski, lecz nie wykluczyła języka ruskiego i niemieckiego — mianowicie daje stronom wolność podawania do urzędów w jednym z tych języków, obowiązuje władze do wydawania swoich rezolucyi w języku podania. Skoro zaprowadzone są obok wykładów polskich, wykłady w języku ruskim, a dopuszczalne wykłady w języku niemieckim — dalej gdy egzamina państwowe, mianowicie prawnicze, mogą być składane w jednym z trzech języków, wyraźniej co do języka ruskiego, i taką była jak długo przypomnąć sobie mogą, — praktyka — jeżeli się nie mylą i rygorozą mogą być w języku ruskim, to nie można twierdzić, iż na wszechnicy lwowskiej język polski ma monopol, a nie jest ustrój wszechnicy ustraktywizacyjny! Ale jest on tylko nieprzeprowadzany, wymaga uzupełnienia, przez ustanowienie katedr ruskich. W najściślejszem a nawet najkorzystniejszym, dla języka polskiego, tłumaczeniach językowych rozporządzeń cesarskich — może być mowa ino o władzach akademickich, które są c. k. urzędami, równo tak, jak inne c. k. urzędy w swem urzędowaniu względem używania języka polskiego i ruskiego postępować mają.

W r. 1891 była wątpliwość, jakiego języka używać mają władze akademickie, była bowiem jeszcze katedra niemiecka, przybyły katedry polskie i ruskie, nie było żadnej decyzji względem jednego języka urzędowego. Senat więc starał się o taką decyzję, a jeżeli się nie mylą, odwołał się na rozporządzenie dla urzędów, które przeznaczyło język polski na urzędowy język. Nie ma też żadnej podstawy, dla czego by zasady cesarskiego rozporządzenia, które normuje język urzędowy dla c. k. urzędów, nie miały zastosowania do władz akademickich — jakieby mogły być powody odrębności językowej władz akademickich — mianowicie w stycznościach ze stronami — w sprawach nie odnoszących się do umiejętności. Ale i co do spraw umiejętnościowych nie można twierdzić apodyktycznie, że ino język polski ma być używany! Wszak na wszechnicy lwowskiej są i słuchacze narodowości ruskiej — profesorowie Rusini — wykłady ruskie, mogą być rygorozą po rusku, habilitacye docentów ruskich nawet powinny być w języku ruskim etc., a nawet p. Starzyński otwiera swe ramiona dla uściskania młodych adeptów uczoności ruskiej — oświadczył gotowość Wszechnicy do wspierania ruskich umiejętności — podnoszenia wyższej kultury Rusinów!

Wybacz szanowny Panie Pośle, że się tak rozpisałem, więcej obszerniej niż zamierałem — nadużywam cierpliwość Pana, uczucia, które mnie spowodowały pisać do Pana, wyraziłem w początku listu mego. One zobowiązują mnie, moje w długoletniej czynności publicznej zrobione spostrzeżenia udzielać męzowi, który bez namiętności, spokojnie, a tem więcej dobitnie pracuje dla dobra narodu, z którego pochodzi, broni zawsze jego prawa i pracuje koło podniesienia jego kultury.

Wielu zdarzeń byłem świadkiem, a w ich niemałej liczbie nawet brałem czynny udział.

Z wysokim poważaniem

powolny służa
Edward Gnevosz.

Рух залізничних поїздів

важний від 1. мая 1906 після середно-європейського часу.

До Львова на дворець головний приходять:

З Іцкан	12 20*	6 10, 1 40, 5 45, 9 05*
„ Кракова	2 31*	5 50*, 8 45, 1 30, 5 25, 8 40 9 30*
„ Підволочиск	7 20, 11 45,	2 20, 5 50, 10 30*
„ Лавочного	7 29, 11 50,	10 50*
„ Рави рускої	7 50,	4 50
„ Станиславова	8 05	
„ Самбора	8 15, 1 50,	9 20*
„ Любіня вел.	11 50*	(13/5—16/9 в неділі і свята)
„ Яворова	8 18, 4 37	
„ Янова	1 15 (1/5—30/9),	8 45* (13/5—9/9 в неділі і р.-кат. свята), 9 25* (13/5—9/9)
„ Коломиї	10 05	
„ Ряшева	10 35	
„ Тухлі	3 45 (від 15/6 до 30/9)	
„ Брухович	7 07, 3 25, 5 30,	8 20* (всі від 6 5—23/9 щоденно і 1 45 (6/5 до 23/9 в неділі і р.-кат. свята)

На Підзамче.

„ Підволочиск 7 05, 11 30, 2 08, 5 35, 10 16*

Зі Львова з головного двірця відходять:

До Кракова	12 45*, 1—*,	8 35, 2 45, 6 35* 8 25 10 05*
„ Іцкан	2 51*, 6 15,	9 20, 2 40, 10 40*
„ Підволочиск	6 20, 10 55,	2 21, 6 15*, 9 50*,
„ Яворова	6 55, 6—*	
„ Янова	9 15 (1/5—30/9),	1 35 (13/5—9/9 в неділі і р.-кат. свята), 3 14 18/5—9/9).
„ Лавочного	7 30, 2 30,	6 25*
„ Самбора	8 55, 4 15,	10 51
„ Станиславова	9 10*	
„ Белзці	10 45	
„ Ряшева	4 05	
„ Коломиї	3 30	
„ Рави рускої	7 25*, 11 35*	
„ Перемишля	10 05*	(від 1/5 до 30/9) Хирова Ясла
„ Стрия	11 10*	
„ Брухович	6 05, 2 28, 3 40,	6 26* (всі від 6 5 до 23/9 щоденно), 12 40 (6/5—23/9 в неділі і р.-кат. свята).

З Підзамча:

„ Підволочиск 6 32, 11 07, 2 32, 6 27*, 10 02*.

Примітка. Поїзди поспішні друковані є черенками товстими; поїзди нічні є зазначені зьвіздкою. Пору нічна числить ся від 6. год. вечір до 5. год. 59 минут рано.

Звичайні білети їзди як також білети всякого иншого рода, ілюстровані провідники розклади їзди ітд. можна набувати через цілий день в міским бюрі ц. к. державних залізниць, пасаж Гавсманна ч. 9.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі

папери цінні і МОНЕТИ

по найдешевшим курсі денним не числячи ніякої провізії.

СОРТЛ Мумку можна набувати в „Сонільським Базарі“ у Львові і паперці і у всіх торговлях вкраю.